

J. M. PONS GURI

COMBAT I PRESA D'UN VAIXELL DE «MOROS», A L'ANY 1624

Des del regnat de Carles I fins a les darreries del segle XVIII, amb algun rebrot al primer quart del XIX, la Mediterrània era una mar insegura, primer per les escomeses dels corsaris turcs i poc després per les dels algerians. Uns i altres infestaren la mar, perjudicant el nostre comerç marítim amb incursions que finien amb preses de vaixells, saqueigs, morts i el captiveri de molts habitants de les localitats costaneres.

Ací recollim un dels tants episodis d'aquella situació endèmica, produït en uns moments que semblava havia minvat quelcom el neguit d'anys abans. El fet va merèixer ser tema d'una d'aquelles breus relacions que, a voltes, s'imprimien i eren posades a la venda quan s'havia produït un esdeveniment o notícia d'interès —en certa manera una mena de precedent de les notícies dels periòdics dels nostres dies— i que aquesta vegada féu ressò d'un combat en el qual fou apressada una nau corsària algeriana davant la platja d'Arenys de Mar, fet poc corrent, car en aquestes bregues no teníem per costum resultar-ne victoriosos. Es tracta d'un bifoli en vuitè, estampat a Bacelona per Sebastià Matevad l'any 1624, del que en coneixem tres exem-

plars¹. La brevetat del seu contingut, fa que el transcrivim seguidament, en la mena de castellà emprat per algú de parla catalana d'aleshores:

A la primera pàgina que li fa de portada:

«VERDADERA RELACIÓN EN QUE CONTIENE VN famoso hecho de la presa de vn vaxel de Turcos, que se hizo Martes a los 13 del corriente mes de Ebrero de 1624, en la playa Catalana, delante de la Villa de Arenys, a sinco leguas desta Ciudad, por un vaxel de Christianos de la dicha Villa. Trata de la bateria y ardid de guerra que tuvieron con el número de los Turcos presos. / Con licencia. En Barcelona en casa de Sebastian Matevad, Año de M. DC. XXIV.»

A les pàgines segona, tercera y quarta:

«Parece que la suma clemencia, por su misericordia infinita, aya del todo tirado la barra de su rigor con el brazo de su omnipotencia, contra de aquellos bárbaros perros, que sin su ley diuina prosiguen, tan tercicos como anatematizados con la infame y heretica secta de su falso Mahoma.»

«Esto digo, prudente lector, para dar à entender al vulgo todo, y que se sepa más por extenso, como es razón, esta nueua tan dichosa, como digna de ser notada, è imprimida en los coraçones de los católicos (que lo merece) por ser echo de Catalanes, y sucedido en la marítima playa tan cerca de mi amada patria Barcelona.»

«Y fué, que hallándose el vaxel del Patron Pica en la dicha playa, surgido con sus áncoras puesta al ondo, descubrieron a las nueve de la noche un vaxel que venia a la vela con poco viento, drecho à ellos tierra a tierra. Y pensando que era de enemigos (como de hecho lo fue) dissimularon bravissimamente hasta tanto que estuvieron a tiro de canyon, y pensando los perros que estauan adormidos, quizeron abordarse para llevárselo. Mas como estauan bien alerta los astutos marineros, al punto que les conocieron por el marinage, echaron todos à vna voz grandes gritos para que les viniesse socorro de tierra. Y alborotado todo el lugar, dentro de medio quarto estuvo aquella orilla llena de gente con sus armas, que parecia un campo de guerra.»

1. A l'Arxiu Històric Fidel Fita (Fons de la Batllia), a la biblioteca del comte de Godó i a un annex al *Dietari de Jeroni Pujades* (Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, XVII, p. 366).

«Luego que la canalla fué descubierta, tiraron dos o tres tiros con balas a los cristianos, con una vuelta que dieron, embiando una rucitada de pelotas, y dando la proa a la mar para huyr; no les aprovechó nada, pués dentro de dos horas, fueron cautiuos.»

«Viendo los naturales y vezinos del dicho lugar semejante atreuimiento, y tan cerca de sus puertas el enemigo, resueltos de morir como Christianos, por su Dios, por su Rey y por su querida patria, se metieron dentro del mar noventa y sinco hombres con sus armas al ombro, y con unos pequeños barquillos se embarcaron dentro del dicho vaxel de Pica, y moidos con zelo de Dios y de su fe sacro santa, con ánimo inuencible, dieron las velas todas al poco viento que hazia y surcando las apacibles olas tras el corsario, dentro de media hora refrescó el viento (que nunca el inmenso Dios oluida los suyos) pues fue seruido que presto dieron encima de ellos.»

«En llegando a tiro de cañon, el nuestro el tirò muy buenos balagos con intento de que amaynasse el enemigo. Y no queriendo amaynar, saludaua con balas huyendo, hasta que se abordaron entrambos à dos, que entonces echó cada vno su resto en la bateria, pues combatiieron una gruessa hora.»

«Y viendo la infame gente que no les yua bien, y quan mal les auia salido la loca empresa (como al otro lobo, que yendo para trasquilar la lana de las mansas ouejas, se quedò muy bien trasquilado y preso de los pastores y sus mastines) digo pues . que reconociendo bien el valor, brio y fuerças de Catalanes pechos, amayansó las velas, se metieron debaxo cubierta, y se dieron todos.»

«Entrando pues vencedores los valerosos christianos, hallaron dentro quarenta y dos Turcos y vn cautiuo solo christiano, algunos vuo de eridos y solo dos de muertos. Maniatáronles con cordeles y luego les llevaron a tierra con el mismo vaxel y denpués les pusieron a buen recaudo.»

«También mucha provisión de comer, como es biscocho. arroz y manteca y, sin esso, harta munición de pelea, como es poluora, balas, pelotas, arcos, flechas y vnos escopetasos de ocho o nueve palmos de cañon, que engulan pelotas de dos onzas. No yua cargado de mercancías, porqué de ordinario los cosarios que salen para hurtar, no lleuan mas carga de lo necessario de mantenimiento para el camino y para pelear como tengo dicho.»

«Quando fueron a tierra, hallaron de los nuestros dos de muertos y sinco muy mal heridos, que los tres dellos vinieron a punto de recibir la extrema unction denpués de comulgados, que imagino abran tenido por bien empleado el rato, aunque sea a costa de sus vidas. Dichosos ellos pues recibiran en el cielo el premio de su trabajo, y

tal la paga como el dueño à quien la vida y todo su ser deuen, dándole infinitas gracias, pues por mano tan soberana continuamente recibimos los fieles sumo fauor y auxilio de tantas victorias que nos da sin merecerlo. LAVS DEO.»

Compulsant aqueixa «verdadera relación» amb el que resulta de la documentació coetània i de les circumstàncies ambientals del lloc i moment en els quals esdevenen els fets que volia divulgar, hom constata llur certesa en el què és més essencial, però també alguna exageració pel que fa a certs detalls, tal com veiem a vegades en els mitjans de comunicació actuals.

Els corsaris algerians, operaven aleshores de dues maneres. Una navegant en estol, al que hi prenien part diverses galiotes acapdillades per un *rais*: es distingien tant per la seva eficàcia combativa en alta mar com pels desembarcaments aparatosos als pobles de les costes catalanes, valencianes, balears o andaluses, on deixaven el trist rastre del seu pas. L'altra modalitat era la duta a cap per mitjà de vaixells solitaris, destacats del gros de l'estol, que s'amparaven en la sorpresa, a la cacera de naus indefenses o bé desembarcant en indrets on només hi hagués alguna casa en despoblat.

En el nostre cas, la temptativa del vaixell algerià —se'n deia vaixell de moros, per ser coneguda aleshores per *moro* tota la gent del Magreb— responia a aquesta segona manera d'operar.

L'acció esdevé l'any 1624, no el dia 13, sino la vetlla del 14 al 15 de febrer, a partir de les 9 hores PM, o sia ja en plena nit, puix que en aquella data el Sol s'havia posat a les 5 de la tarda. En aquella avinentesa, la Lluna es trobava al quart minvant², o sia amb escassa lluminositat. L'estat de la mar, segons la «Verdadera relación», seria de calma, i esmenta «las apacibles olas»; ja feia molts dies que havia finit el temporal equinoccial i n'havien de passar molts més fins al vinent de primavera, conegut en l'argot local per *temporal de les faves*.

Diu la «Verdadera relación» que el vaixell català estava ancorat davant la platja d'Arenys, sense cap més explicació. Ens cal

2. Aquell any la Pasqua va caure el 7 d'abril.

creure que seria al trast de davant el nucli de població i no a l'indret conegut per «El Portinyol» on sovint s'arreceraven els vaixells sota la protecció d'una cadena d'esculls a manera de restinga, car aquell lloc era a poc menys d'un kilòmetre al llevant de la vila i aleshores molt difícil d'accedir-hi per terra. Confirma la nostra suposició el fet de que, en un quart d'hora escàs, com relata aquell imprès, tant gran nombre de gent armada de la vila hagués pogut pujar a bord en ajuda del vaixell amenaçat.

En aquell temps l'equilibri ecològic de la rada d'Arenys encara no s'havia alterat amb la construcció del Port i el que se n'ha volgut dir obres de *regeneració de la platja* i bona part dels vaixells de tipus mitjà d'aleshores, podien ancorar a 60 metres escassos del trenc de les ones.

A les nits, a la nostra costa llewantina, hi bufa el Terral, que empeny des de terra mar endins, quelcom més acusat als mesos de desembre a febrer, sobretot des de les nou de la nit i amb més impuls a l'entorn de les 10. Per això, en temps de la navegació a vela, hom acostumava a aprofitar aquelles hores per a la sortida de les embarcacions. L'exposició que fa la «Verdadera relación» respon exactament a tal circumstància que impedí la maniobra ràpida del corsari i afavorí la del vaixell cristià.

El corsari per apropar-se on hi havia la nau fondejada, si ho volia fer a la vela, li calia navegar dificultosament contra el vent de Terral, tot fent violentes bordades, que no podrien deixar de posar sobre avís els escassos tripulants que en aquell moment feien la vetlla en l'embarcació del patró Pica. Si s'hagués volgut acostar a rem, fet freqüent en la mena de vaixells emprats pels corsaris africans, encara seria més motiu de recel per a la gent del nostre vaixell, tot i l'escassa claror. Fos com fos, el corsari fou reconegut —segons explica la «Verdadera relación»— «*por el marinage*», o sia per la seva manera de navegar, que no podia passar per alt a uns mariners prou experts.

Ni la «Verdadera relación» ni la documentació que hem tingut al nostre abast, ens diuen de quina mena de vaixell es tractava. Aquell imprès empra sempre el mot genèric «vaixell» i la documentació ho fa constantment amb el mot també imprecís

de «barca», equivalent aleshores al mot actualment proscribit de «barco». No obstant, hem d'arribar a la conclusió de que es tractaria de vaixells relativament grans, car es diu que al corsari hi havia quelcom més de 40 persones i que en el vaixell del patró Pica hi pujaren 95 lluitadors, segons la relació impresa, o 84 segons resulta de la veritat documental³.

El fet de què en un espai de temps, que no arribava al quart d'hora, tanta gent de la vila, amb bots i esquifs pogués pujar al vaixell del patró Pica, en una hora de nit aquells temps tant avençada, és mostra de la precaució existent entre la gent dels pobles costaners, altrament prou bregada en aquestes coses, que els permeté d'improvisar una defensa que acabà en ofensiva, aprofitant el vent favorable, fins al punt de què, al cap d'una hora, el combat acabà amb la captura del vaixell moro i els seus navegants.

Per part del cristians, moriren en la batalla els mariners tripulants del vaixell del patró Pica, Josep Famades (que en algun document ve anomenat erradament per Batista) natural de Barcelona⁴ i Antoni Joseph, que ho era de Canet de Mar⁵ i un bon nombre de *moros* que resta indeterminat. Hi hagué ferits per les dues bandes i, uns i altres, foren assistits pels metges de la localitat i de la veïna vila de Canet⁶.

La «Verdadera relación» ens diu que 42 algerians sobrevivents foren fets presoners i el Dietari de Jeroni Pujades que recull el fet, relata que en el vaixell hi havia 40 moros i que d'aquests en mataren 8 i en prengueren 32^{6bis}. En canvi, per la documentació conservada, només tenim constància de quatre. De ser certa l'apreciació de l'imprès i la del Dietari Pujades, caldria creure que els restants serien els empresonats a Barcelona per manament del Virrei, per més que els beneficiaris de la presa es volguessin

3. *Arxiu Històric Fidel Fita* (Fons de la Batllia, XVI, 9, que contenen el repartiment de la presa entre els que hi prenen part). Els successius esments del mateix Arxiu els fem per les sigles AHFF.

4. Apèndix documental I.

5. Apèndix documental II.

6. Apèndix id. VII.

6bis. *Memorias*, cit. XVII, pp. 168-169.

amparar en l'article 6 d'una pragmàtica de Felip III de 24 de desembre de 1621⁷. Els quatre *moros* captius que de moment no passaren a poder del Virrei, se'ls havia adjudicat el patró del vaixell català a compte del guany que li pertocava i, d'aquests, n'hi fou prè un pel Tribunal de la Santa Inquisició⁸; sens dubte aquest darrer suposat *moro*, seria un dels tants cristians renegats que, fets captius pels nordafricans, mudaven la religió i navegaven al servei d'aquests^{8bis}.

En el botí de la presa, segons la relació impresa, hi figurava proveïment de vitualles y armament, i en aquest s'observa una notable desproporció entre el que en aquells moments seria molt elemental, com els arcs i fletxes (ni tan sols ballestes) i el demés armament com el que en diu «unos escopetassos de 8 o 9 palmos de cañon», que tant es podrien referir a arcabussos llargs, com a la petita artilleria. En la documentació, trobem que en aquella presa hi havien dues peces d'artilleria lleugera de bronze, de les que es coneixien per *pedrer*, amb les articulacions⁹ que es muntaven a la borda dels vaixells, tant si eren moros com cristians.

En la marina del vescomtat de Cabrera, veiem sovint que els batlles de les diverses poblacions assumeixen les funcions de Cònsol de Mar. Per això no es res de nou que el batlle natural d'Arenys, Pere Antic Tries, intervingui tant en la conservació dels bens objectes de la presa, com en el repartiment del producte als que hi tenen dret. En aquesta gestió hi obra conjuntament amb el patró Salvador Pica i el mariner Pau Roget.

Les mercaderies i armament obtinguts en la presa, es guardaren en una de les sacristies de l'església parroquial, local que tant a Arenys de Mar com en altres poblacions de la comarca era considerat de comú propietat de la vila, tant per raó del patronat de la universitat local, com per la dependència en què hi estava l'obreria de la parròquia. El Lloctinent i Capità General de Catalunya reclama que els moros captivats siguin enviats a

7. Apèndix id. v.

8. Apèndix id. ix.

8 bis. El Dietari Pujades, cit, al·ludeix a dos d'aquests renegats fets presoners en aquest combat.

9. Apèndix id. iv.

Barcelona, malgrat l'oposició dels interessats en la presa¹⁰. De fet el patró Pica s'ha fet abans càrrec de 4 dels presoners, bé que un d'ells li prenen, com hem dit abans, els Inquisidors.

Les mercaderies ocupades es venen a la plaça de la vila i el veixell moro és venut a l'encant i s'obté d'ell la quantitat de 310 lliures barceloneses¹¹. Del que han venut uns i altres dels tres comissionats i del que tenen pagat, així com del que resta en poder del patró Pica, se'n fa un passament de comptes el dia 4 de juny, en presència de gran nombre dels partíceps de la presa i s'estableix una concòrdia sobre el muntant del producte net¹².

En l'haver no hi figuren els dos pedrers de bronze, que el dia 7 de març havia prèns Antoni Ferrer, col·lector dels drets de la Generalitat de Catalunya, en garantia del que a aquesta li corresponia en la presa¹³, i figuren al passiu els salaris de metges, cirurgia i apotecari¹⁴.

Es sotmet a la decisió del Lloctinent i Capità General del Principat de Catalunya la determinació de la proporció que en la presa pertany a cada un dels interessats. En la documentació referent a la distribució del guany, tot sovint s'hi fa esment tant a «*la concòrdia rebuda en poder del notari devall scrit* [Francesc Coris] *a 4 de juny proppassat*» com a «*la tatxa y compertiment fet per lo Excel·lentissim Señor Llochtinent y Capità General del present principat de Cathalunya*».

Entre els fons de la Batllia de l'Arxiu Històric Fidel Fita hi figura un lligall d'àpoques i albarans de rebuda¹⁵, que dona notícia detallada de la manera com es féu el repartiment del producte de la presa. No tothom rep el mateix, car hi ha diverses gradacions que responien a la intervenció personal en el fet i en els mitjans aportats, pertinença de les embarcacions i demés previst en la normativa del Consolat de Mar. Es tingué també en compte el fet de què resultaren morts en el combat.

10. Apèndix id. v.

11. Apèndix id. vi.

12. Apèndix id. ix.

13. Apèndix id. iv.

14. Apèndix id. vii.

15. AHFF, Fons Batllia XVI, 9, fols. 1-18.

Tal com corresponia al patró i armador, la participació més important correspon al canetenc Salvador Pica, que en el lligall d'èpoques, en data 4 d'agost, es dona per pagat d'acord amb el que tenia al seu poder segons la concòrdia i passament de comtes de 4 de juny¹⁶. Es fa difícil de fixar el muntant exacte del benefici del patró Pica, car els béns rebuts o retinguts per ell no figuren valorats.

El segueixen els fills i hereus del mariner de Canet Antoni Joseph, mort en el combat, les despeses funeràries del qual no s'han imputat a la massa¹⁷ i reben 64 lliures barceloneses. En canvi, la mare i hereva del mariner Famades, també mort en lluita, rep 52 lliures¹⁸, però les despeses del seu enterrament han sortit dels fons comuns¹⁹.

En ordre de major a menor retribució, segueixen el patró d'Arenys Jaume Llissà i un seu fill, que reben 49 lliures cadascun, i el mariner de Pineda Jaume Masrossell al que li corresponen 45 lliures.

Reben 35 lliures per cap, Jaume Llobet, Gaspar Fornaguera, Sebastià Rocosa, Miquel Lledó i Jaume Alsina, tots ells mariners d'Arenys. Pel darrer, que es trobava navegant, cobra la seva muller.

Participen en 25 lliures cada un, Pere Puig i Pere Doy, mariners de Canet; però aquest darrer es troba captiu a l'Alger i rep el seu import Caterina la seva muller. En la mateixa quantitat hi són compresos els mariners d'Arenys Joan Rocosa, Felip Tries, Damià Roca y Fornaguera, Pau Roget, Joan Casanovas, Francesc Benages, Joan Lledó, Pere Vilar, Jaume Alsina i Francesc Roura, però com que els dos darrers estan en navegació es fan càrrec de l'import les respectives mullers. Dins d'aquesta mateixa participació hi són compresos el capellà Joan Tries, el sabater Miquel Lleu i el teixidor de lli Pere Mataró, també d'Arenys, i el mestre d'aixa de Palamós Pere Macaya que era

16. Apèndix id. IX i XII.

17. Així s'observa del conjunt de comprovants en AHFF (Fons Batllia XVI, 9 i en Apèndix XI i XII)

18. Apèndix id. X i XII.

19. Apèndix id. VIII.

aleshores a Cotlliure y rep per ell el prevere Tries. Cal afegir, entre els que reben la mateixa participació de 25 lliures, els mariners Mateu Bullfarines de Castelló de Farfanya i Gabriel Veny de Mallorca, el bombarder Jeroni Agnesi i els darassaners Alexandre Xavario i Llätzer Ugarte, que són genovesos.

Reben 17 lliures per cap el sastre Jaume Sellers d'Arenys i el mariner Joan Peixó de Barcelona.

Són retribuïts amb 12 lliures per cap, el mestre d'aixa genovès Batista Folchi i el flamenc Joan Veles, els mariners d'Arenys Pere Puignau, Francesc Quirch, Joan Sàbat, Gabriel Pruna, Jacint Golba, Antoni Taixonera i Joan Castellar, amb l'esparter Jaume Carcassès i el sabater Bertomeu Llurià, tots dos de la mateixa localitat.

Amb 9 lliures, 15 sous i 6 diners cada un, són pagats Damià Roca i el seu fill Jaume, mariners d'Arenys.

Amb 7 lliures per cap, els mariners Joan Borrell i Jaume Tauriach i els sastres Francesc Lleu i Joan Murull, tots d'Arenys.

Participen amb cinc lliures cada un Francesc Boneta, Rafael Mandri, Antoni Giralt, Joan Pi, Joan Riera, Salvador Golba i Sebastià Alsina mariners d'Arenys i, per trobar-se en navegació aquest darrer, rep el pagament Maria la seva muller. La mateixa retribució correspon a Francesc Baldiri oriünd de Cadaqués.

I, per fi, corresponen només 2 lliures, 15 sous i 6 diners per cap al mariner francès Gaspar Subiela, als teixidors de lli d'Arenys Joan Pau Fortuny i Agustí Mataró i als mariners de la mateixa localitat Jaume Font, Pere Pau Taixonera, Josep Castellar, Pau Lledó, Gaspar Rossell, Francesc Bertran, Joan Janer, Pere Clos, Antoni Reixach, Jaume Villar, Joan Alsina i Joan Català el qual és captiu a l'Alger i rep els diners la seva muller Julita.

Aquestes relacions de pagament, ens permeten conèixer més del nombre dels que participen en el fet, la composició d'aquella improvisada host, a base dels residents a la part de la vila més propera a la platja. Hi veiem, com era natural, a més del patró, altres tres mariners de Canet i dos de Barcelona, que feien l'acostumada vetlla a bord del vaixell i la gent que es movilitzà tot seguit, com foren 64 d'Arenys, 4 genovesos, 1 napolità, 1 francès, 1 flamenc, 1 mallorquí, 1 de Pineda, 1 de Castelló

de Farfanya, 1 de Cadaqués i 1 de Palamós. D'aquella bigarrada multitud, a més de 68 mariners, en resulten 4 drassaners o mestres d'aixa, 3 teixidors de lli, 3 sastres, 2 sabaters, 1 fuster, 1 esparter, 1 bombarder, i, fins i tot, un capellà. La presència d'alguns estrangers era habitual en aquells pobles del litoral català, per raó de les seves activitats marítimes i, en el cas concret d'aquells dies, a les drassanes d'Arenys s'hi construïa una esquadra de dotze galions per a l'Armada Reial sota el comanament de l'almirall Nichola Iudice Fiesco²⁰.

Fet i consumat el repartiment de la presa, el 26 d'agost el patró Pica ven encara béns dels que tenia adjudicats, entre aquests un moro captiu que li compra el capellà de Canet de Mar Joan Pujades pel preu de 100 lliures²¹. El comprador redimeix aquell esclau el mateix dia de la seva adquisició sota la condició de que, arribat a l'Alger, el llibert li compri mercaderia pel preu de 100 lliures amb intervenció de persona de confiança del clergue²². De fet, més que un acte de generositat de mossèn Pujades, es tractava d'una operació comercial, comprant a baix preu el fruit de la rampinya dels corsaris que, en aquells temps, era la base de l'economia algeriana. Aquest procediment de negociar, enriqué molts mercaders d'aleshores.

Però, pocs dies després, el 12 de setembre, una ordre del Virrei, que executa el sotsbatlle de Canet, obliga al capellà Pujades a fer entrega del moro per a recloure'l a les presons de la Drassana de Barcelona²³, sense que el clergue es pugui amparar en el fur eclesiàstic, car el manament ve ratificat pel Vicariat General de la diòcesi de Girona. Mossèn Pujades acata l'ordre immediatament i entrega el llibert al sotsbatlle. D'acord amb el contingut de l'instrument de compra de l'esclau, el clergue podia exercir judicialment l'acció d'evicció contra el patró Pica i rescabalar-se de la pèrdua. Però té el propòsit de reclamar contra l'ordre del Lloctinent i Capità General, davant la Reial Audiència i, immediatament després de donar compliment al ma-

20. AHFF, Protocols notariais. Montpalau (Not. Francesc Coris) 11 i 12.

21. Apèndix id. XIII i XIV.

22. Apèndix id. XV.

23. Apèndix id. XVI.

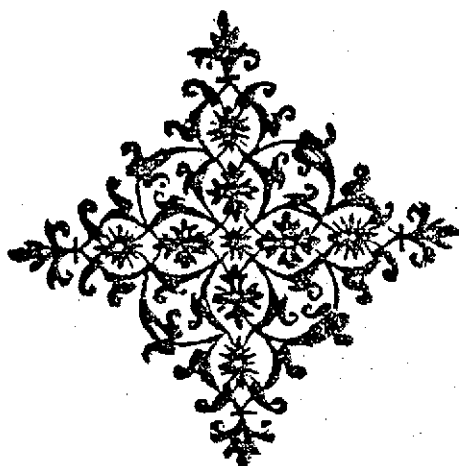
nament virreinal, atorga procura a favor d'un causídic de Barcelona²⁴.

Desconeixem el definitiu desenllaç de la qüestió. En els llibres de la notaria de Montpalau, que era la competent del lloc de residència dels interessats, no hi hem trobat cap requesta ni reclamació del clergue contra el patró venedor.

24. Apèndix id. XVII.

VERDADERA RELACION EN QUE CONTIENE'VN

famoso hecho de la presa de vn vaxel de Turcos, que se hizo Martes à los 13. del corriente mes de Ebrero de 1624. en la playa Catalana delante de la Villa de Arenys, a cinco leguas desta Ciudad: por vn vaxel de Christianos de la dicha Villa. Trata de la bateria y ardid de guerra que tuuieron, con el numero de los Turcos presos.

Con licencia. En Barcelona en casa de Sebastian Matevad, Año de M. DC. XXIV. ❧

APÈNDIX DOCUMENTAL

I

1624 febrer 15, Arenys de Mar.

Enregistrament de la defunció i enterrament del cos de Batista Famades mariner de la ciutat de Barcelona, mort combatent contra un vaixell de moros.

Arxiu Parroquial d'Arenys de Mar, llibre I d'Obits, fol. 115 vº.

Als quinze de febrer mil siscents vint y quatre, en la Iglésia de Santa Maria de Arenys de Mar del bisbat de Girona fonch enterrat lo cos de Batista Famades, mariner de la ciutat de Barcelona. Morí en la barca del patró Pica de Canet, así en la present platja de Arenys, combatent una barca de moros. No rebé sacraments perquè morí de prompte de una ferida. Feu-se-li ofici doble ab exida lo matex dia. Foren-hi set preveres y lo mestre.

II

1624 febrer 15. Canet de Mar.

Enregistrament de l'enterrament del mariner Antoni Joseph.

Arxiu Parroquial de Canet de Mar, Llibre I d'Obits, f. 51 vº.

Sepultura de Antoni Joseph mariner, morí en mar als 15 de febrer del any 1624.

III

1624 febrer 26, Arenys de Mar.

Procura atorgada per Sebastià Fortuny i altres cinquanta, a favor de Pere Antic Tries, batlle natural d'Arenys, per tal de què, en nom dels atorgants, pugui reclamar la part que els correspon en el producte de la presa d'un vaixell de moros.

AHFF, Protocols notariais, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 47 vº.

Dicta die XXVI februarîi MDCXXXIII, in dicta villa sanctae Mariae de Arenys.

Nos Sebastianus Fortuny, Paulus Roget, Petrus Vilar minor dierum, Franciscus Binages, Iacobus Alzina, Sebastianus Alzina, Philipus Tries, Michael Lladó, Iacobus Sàbat, Ioannes Pi, Ioannes Lleu minor dierum, Ioannes Forneguera, Salvator Golba, Gabriel Pruna, Iacobus Tauriach, Iacobus Llobet, Ioannes Lladó minor dierum, Amthonijs Giralt, Franciscus Boneta, Ioannes Casanoves, Franciscus Bertran, Anthonius Taxonera, Petrus Paulus Taxonera, Iacobus Font, Damianus Roca y Fornaguera, Iacobus Roca eis frater, Alexandrus Morens, Iacobus Morens eius frater, Ioanes Riera, Franciscus Roura, Ioannes Borrell, Franciscus Quirch, Petrus Clos Ioannes Paulus Fortuny textor lini, Bartholomeus Llurià laborator, Ioannes Morull, Iacobus Cellers iuvenes sartores, Michael Lleu sutor, Franciscus Lleu sartor, omnes villae Sanctae Mariae de Arenys termini de Montepalatio diocesis Gerundensis habitatores, Hieronymus Anyesi, Baptista Folch genuenses et Franciscus Clemensa regni Neapolis, pro nunc in dicta villa de Arenys commorantes, gratis etc. tam coniunctim quam divisim, constituimus etc. et procuratorem nostrum et cuiuslibet nostrum insolidum, certum etc. itaque etc. vos honorabilem Petrum Antichum Tries baiulum naturalem parrochiarum Sancti Martini et Sanctae Mariae de Arenys, licet absentem etc. ad videlicet pro nobis et nomine nostro et cuiuslibet nostrum insolidum, de et super quibusvis iuribus et actionibus nostris et cuiuslibet nostrorum insolidum, tam coniunctim quam divisim, litibusque sive causis ac controversiis, presentibus et futuris, motisque et vertentibus et seu que moveri possent in futurum, *per rahó de una barcha de moros que nosaltres y altres particulars de la present vila de Arenys prengueren estos dias passats al dret de la playa de dita vila y dels moros y roba y altres coses que prenguerem ab dita barca.* Componendum pascendum, transigendum, concordandum et capitulandum modo et forma vobis benevisis et aparentibus et pro hiis etc. Coram excellentissimo domino Locumtenente et Capitaneo Generali prefatis Cathaloniae Principatus et magnificis doctoribus Regiae Audientiae, et coram aliis quibusvis dominis officialibus, iudicibus et personis, comparandum de iure nostro docendum etc. agendum quoque ducendum etc. omnes et quascumque causas sive litemotas et movendas inter nos et quemlibet nostrum insolidum, tam coniunctim quam divisim ex una agendo vel defendendo, et alias quamvis personas et etiam agentes vel defendentes partibus ex altera, tam in dicta Regia Audientia quam in aliis quibusvis curiis, cum amplissimo et assueto litium cursu, iuxta stillum dictae Regiae Audientie et aliam quarumcumque curi-

am, cum posse de calumpnia iurandi, etc. cautiones quascumque prestandi etc. et pro inde bona nostra insolidum obligandi etc. et substituendi unum vel plures procuratorem vel procuratores ad lites tantum, promitendo habere ratum et non revocare etc.

Testes firmarum omnium demptis firmis dictis Francisci Lleu, Alexandri Morens, Iacobi Morens, Ioannis Riera, Francisci Roura, Ioannis Borrell, Francisci Quirch, Petri Clos, Ioannis Rocosa et Ioannis Castellar, sunt Ioannes Miró cultor vicinatus de Torrentebono parrochie Sancti Martini de Arenys et Anthonius Pruna nauta villae Sanctae Mariae de Arenys.

Testes vero firmarum dictis Francisci Lleu, Alexandri Morens, Iacobi Morens et Ioannis Riera, qui firmarunt dicto die in dicta villa, sunt Anthonius Ferrer minor dierum negociator, et Iacobus Rosell sartor dicte villae Sanctae Mariae de Arenys.

Testes vero firme dicti Francisci Roura, qui predictis firmarunt dicto die in eadem villa, sunt dictus Anthonius Ferrer et Franciscus Dardinyach laborator francigena in parrochia Sancti Martini de Arenys commorans.

Testes vero firmis dicti Ioannes Borrell et Francisci Quirch, qui similiter firmarunt dicto die in dicta villa, sunt Paulus Coll pharmacopula predictae villae de Arenys, et Ioannes Gili scriptor villae de Pineta.

Testes vero firmarum dictorum Petri Clos, Ioannis Rocosa et Ioannis Castellar, qui etiam firmarunt dicti die in dicta villa, sunt dictus Ioannes Gili et Ioannes Oliver laborator dictae villae Sanctae Mariae de Arenys.

IV

1624 març 7. Arenys de Mar.

Requesta feta per Antoni Ferrer, Col·lector dels Drets de la Diputació General de Catalunya, amb la qual obliga al lloctinent de batlle d'Arenys de Mar a fer obrir les portes de la sagristia de l'església parroquial on hi ha dipositats efectes procedents de la presa d'un vaixell de moros y, a continuació, ocupa y retira dues peces d'artilleria de bronze amb llurs atuells, en garantia de la percepció dels drets pertanyents a la Generalitat per raó d'aquella presa.

AHFF, Protocols notarials, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 56 v°.

Dictis die et anno intus ciminterium ecclesiae parrochialis villae Sanctae Mariae de Arenys.

In Ioannis Xifre scriptoris in hiis interessent vice et nomine meis Francisci Coris, notarii publici termini castri de Montepalatio infrascripti et testium infrascriptorum presentia, honorabilis Anthonius Ferrer minor dierum negociator villae Sanctae Mariae de Arenys dicti termini de Montepalatio dioecesis Gerundensis, uti collector iuris Generalis dicte ville existens, dicto nomine personaliter constitutus coram et ante presentiam honorabili Sebastiani Doy locumtenentis baiuli eiusdem villae de Arenys personaliter reperti intus siminterium ecclesiae parrochialis predictae ville Sanctae Mariae de Arenys, qui dictus Ferrer dicto nomine, coram dicto honorabili locumtenenti baiuli, verbo exposuit et per dictum scriptorem ut supra interessentem, describi et continuari petiit et requisivit sequentia, *so és que atès li és vingut a notítia que en la sacrestia de la isglésia parrochial de la present vila y auria algunes coses que foren trobades en una barca de moros que alguns particulars de dita present vila de Arenys prengueren estos dies passats a l'endret de la playa de dita vila. Per so requereix al dit honorable lloctinent de batlle que fassa obrir les portes de dita <casa> ¹ sacristia perquè pugui pendre ² alguna cosa del que fonch trobat en dita barca de moros equivalent lo dret tocant al General per rahó de dita presa, altrament protesta contra dit honorable lloctinent de balle que'n donarà rahó a degut superior y no res manco protesta de tot lo demés a ell lícit y permés de protestar, etc.*

Et dictus honorabilis locumtenens baiuli verbo respondendo, *di-xit que està prest y aparellat en fer tot lo que sia de justítia y, encontinent, lo dit honorable lloctinent de balle ha manat a Pau Roget mariner de la present vila, allí present, que obre les portes de dita sacristia, atès que ell té la clau y lo dit Roget ha ubertes dites portes y, encontinent, lo dit mossèn Ferrer, en dit nom, ab acistència del dit honorable lloctinent de balle, ha presos de dita sacristia dos pedrés de bronso ab la cua, cunyart y manillas de ferro sense servidors, per lo dret tocant al General per rahó de dita presa de dita barca de moros, y dits padrers ha pesats dit honorable lloctinent de balle en presentia dels testimonis*

1. Casa, *dampn.*

2. pendre, *i. m.*

devall scrits y han pesat dos quintars cada hu, compresa una braga de canem qui sta en cada <cada>³ hu de dits padrers, los quals padrers se'n ha aportats dit mossèn Ferrer en sa casa, ab expressa protestatió que sempre y quant li pagaran dit Dret del General ell restituirà dits padrers. De quibus etc. que fuerunt acta etc. presentibus testibus macnífico Narcisso Jonch medicine doctore villae Sanctae Mariae de Arenys populato et Petro Rossell famulo dicti Ferrer ad predicta vocatis.

V

1624 març 8. Arenys de Mar.

Requesta de Sebastià Fortuny i altres vint-i-quatre dels homes que dies abans prengueren part en la presa d'un vaixell enemic, dirigida a Pere Antic Tries batlle natural de les parròquies d'Arenys, per tal de que els moros fets captius en l'esmentada presa no siguin conduïts per ser venuts fora la vila.

AHFF, Protocols notarials, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 58.

Dicta die VIII martii MDCXXIII in riaria et platea publica ville Sanctae Mariae de Arenys.

In mei Francisci Coris notarii publici termini de Montepalatio infrascripti et testium infrascriptorium presentia, Sebastianus Fortuny, Ioannes Fornaguera, Damianus Roca, Hiacintus Golba, Ioannes Casanoves, Petrus Vilar minor dierum, Franciscus Roura, Paulus Puignau, Iacobus Alzina, Michael Lladó, Philipus Tries, Iacobus Sabat, Paulus Roget, Iacobus Villar, Alexander Morens, Petrus Clos, Ioannes Rocosa marinerii, Michael Lleu sutor, Petrus Mataró minor dierum textor lini, Franciscus Lleu sartor, Bartholomeus Llurià laborator, omnes ville Sanctae Marie de Arenys dicti termini de Montepalatio dioecesis Gerundensis habitatores, Alexander Xavario, Baptista Folch magister axie, Ioannes Beles genuenses, et Gabriel Veny oriundus insule maioricarum in dicta villa Sanctae Marie de Arenys commorantes, existentes personaliter constituti coram et ante presentiam honorabile Petri Anthici Tries baiulo naturalis parrochiarum

3. cada iter.

Sancti Martini et Sanctae Marie de Arenys pro illustrissimo domino earumdem, personaliter reperti in riaría et platea publica villae Sanctae Marie de Arenys, qui dicti Sebastianus Fortuny et alii superius nominati coram dicto honorabili baiulo verbo posuerunt, et per me dictum et infrascriptum notarium describi et continuari petierunt, et requisiverunt sequentia: *So és que atès los és vingut a notítia que lo señor balle Tries per orde de sa Excel·lència vol fer aportar en Barcelona los moros que ells ab altres particulars de la vila de Arenys prengueren estos dias passats ab una barca al endret de la playa de la present vila, per vendre allí dits moros, lo que dit señor balle no pot fer sens voluntat dels qui han feta dita presa, per quan ab lo capítol sisè de una ordenació feta per lo Rey nostre señor acerca dels qui armaran vexells per anar contra enemichs, dada en lo Pardo a xxiiii de dezembre MDCXXI, està disposat que semblants preses se tenen de vendre en la ciutat o lloch hont se seran armats los tals vexells, del qual capítol fan ocular odstentió ut ecce perquè sie llegit per lo notari devall scrit al dit señor balle. Persò, en virtut de dit capítol, ells, dits Sebastià Fortuny y altres dalt nomenats, com a major part dels qui han feta dita presa, tenint respecte als absents de la present vila y navegants per la mar, requerexen al dit señor balle Tries assí present que no fasse treurer dits moros de la present vila, per tal que llur voluntat és que es venen assí, trobant-se assí comprador, altrament protestan que en donaran rahó a degut superior y, no res manco, protestan contra lo dit señor balle de tot lo demés a ells lícit y permès de protestar. Et incontinenti, per me dictum et infrascriptum notarium, instantibus supradictis Sebastiano Fortuny et aliis superius nominatis, fuit dicto honorabili Petro Anthico Tries baiulo naturali prefato de verbo ad verbum lectum, intimatum et notificatum dictum capitulum superius mentionatum, qui dictus honorabilis baiulus verbo predictis respondendo dixit *que protesta de còpia de dit protest y del capítol de dita ordinació*. De quibus etc. que fuere acta etc. presentibus testibus magnifico Narciso Jonch medicine doctore et Anthonio Montalt cultore predice ville Sanctae Marie de Arenys ad predicta vocatis, etc.*

1624 març 17. Arenys de Mar.

Apoca de Pere Antic Tries batlle natural de les parròquies d'Arenys a favor de Joan Pau Artimbau patró de Blanes, del qui ha rebudes 310 lliures barceloneses, preu d'un vaixell amb els seus arreus, que havia estat prè a moros, i adjudicat com a més oferent en l'encant celebrat per ordre del Virrei del Principat de Catalunya.

AHFF, Protocols notariais, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 69 vº.

Dies XVII predictorum mensis et anni, in villa Sancte Mariae de Arenys.

Ego Petrus Anthicus Tries baiulus naturalis parrochiarum Sancti Martini et Sancte Marie de Arenys termini de Montepalatio dioecesis Gerundensis. Gratis etc. Confiteor et recognosco vobis Ioanni Paulo Artimbau naute ville de Blanis his presenti, quod dedistis etc. michi de presenti realiter et de facto numerando in notarii et testimonium infrascriptorum presentia, tercentum et decem libras monete Barchinonae et sunt pro pretio de *una barcha que és estada de moros, la qual fonch presa estos dies passats per alguns particulars de la present vila de Santa Maria de Arenys en dret de la playa de dita vila, la qual barcha jo, per orde del excel·lentíssim señor Lloctinent y Capità General del present principat de Cathalunya y comptats de Rosselló y Cerdanya, vos he venuda y aquella aveu vós comprada com a més donant en lo encant públich de dita vila de Arenys, ab son squif o caich y tots los arreus continuats en la tabba a vós per dit effecte donada y lliurada per Joan Oliver, nuntio y corredor públich de dita ballia de Arenys.* Et ideo renuntiado etc., firmo apocham etc, Et ad hec presens ego dictus Ioannes Paulus Artimbau confiteor et recognosco vobis dicto honorabili Petro Anthico Tries quod dedistis et liberastis mihi ad voluntatem *la dita barca ab son squif o caich y tots los arreus continuats en la sobredita tabba.* Et ideo renunciando etc. firmo etc, etiam apocam etc.

Testes venerabilis Sebastianus Sagrera et Monserratus Crexell beneficiati ecclesia parrochialis Sanctae Marie de Arenys presbiteri.

VII

1624 març 23. Arenys de Mar.

Apoca atorgada per Narcís Jonch doctor en Medicina, Maurici Parés cirurgia, veïns d'Arenys de mar i Jeroni Vió cirurgia de Canet de Mar, a favor del batlle Pere Antic Tries, per raó de dietes, salaris i demés treball en la curació dels ferits que intervingueren en la presa d'un vaixell i en la dels moros que també hi resultaren ferits.

AHFF, Protocols notariais, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 76.

Die XXIII dicti mensis martii MDCXXIII in dicta villa Sanctae Mariae de Arenys.

Nos Narcissus Jonch medicine doctor, Mauritius Parés chirurgus, ambo ville Sancte Marie de Arenys termini de Montepalatio dioecesis Gerundensis, et Hieronymus Vió etiam chirurgus ville de Canet dictorum termini et dioecesis, gratis etc. confitemus et recognoscimus vobis honorabili Petro Anthico Tries baiulo naturali parrochiarum Sancti martini et Sanctae Mariae de Arenys presenti, quod dedistis et solvistis nobis de presenti, realiter et de facto, numerando in notarii et testium infrascriptorum presentia, octuaginta sex libras Barchinone, scilicet mihi dicto Jonch viginti libras, mihi dicto Parés quinquaginta libras y mihi dicto Vió tredecim libras, y són per nostres dietes, salaris y treballs de curar los que foren nafrats en la presa de una barca de moros que alguns particulars de la present vila de Santa Maria de Arenys prengueren estos dies passats al endret de la playa de dita vila y per curar també los moros que foren nafrats ab dita presa. Et ideo renuntiando etc. firmamus apocam etc. nec non finem etc.

Testes Ioannes Paulus Rius clericus ville de Pineta et Ioannes Xifré scriptor ville Sanctae Mariae de Arenys.

VIII

1624 març 23. Arenys de Mar.

Apoca de Sebastià Sagrera, vicari de Santa Maria d'Arenys, a favor del batlle Pere Antic Tries, del que ha rebut 7 lliures i 10 sous, import dels drets d'enterrament del mariner Batista Femades mort lluitant contra un vaixell de moros.

AHFF, Protocols notariais, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 76 vº.

Dictis die et anno, in dicta villa de Arenys.

Ego Sebastianus Sagrera presbiter vicarius ecclesiae parrochialis Sanctae Mariae de Arenys, termini de Montepalatio dioecesis Gerundensis, uti procurator et actor aniversariorum communium et missarum d'estaca dicte ecclesie, pro ut de mea potestate constat instrumento recepto penes notarium infrascriptum die¹ dicto nomine, gratis etc. Confiteor et recognosco vobis honorabili Petro Anthico Tries baiulo naturali parrochiarum Sancti Martini et Sancte Mariae de Arenys, presenti, quod dedistis mihi, dicto nomine, de presenti, realiter et de facto, numerando in notarii et testium infrascriptorum presentia, septem libras et decem solidos Barchinone et sunt *per lo enterro de Batista Famades, mariner de la ciutat de Barcelona, lo qual morí peleant ab una barca de moros que alguns particulars de la vila de Santa Maria de Arenys prengueren estos dies passats al endret de la playa de dita vila, y per lo officis, dret de foraster, dret de la Obra y altres despeses, rahó de dit enterro, tocants als preveres de dita isglésia,* et ideo renunciando etc. firmo dicto nomine apocam etc.

Testes Ioannes Paulus Rius clericus ville de Pineta et Paulus Coll pharmacopula ville Sancte Marie de Arenys.

1. Lac. 32 Litt. que caldria suplir per *die XXIII february MDCXXIII* segons altre instrument a foli 183 v. del mateix manual:

IX

1624 juny 4. Arenys de Mar.

Passament de comptes del batlle Pere Antic Tries, del patró Sebastià Pica i del mariner Pau Roget per raó del que cada un d'ells i fins el moment present té rebut y pagat en la venda d'embarcació, mercaderies i presoners d'un vaixell de moros, seguit de l'aprovació dels interessats en la presa.

AHFF, Protocols notarials, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 11), fol. 131 vº.

Die IIII iunii MDCXXIIII in dicta villa Sancte Mariae de Arenys.

En presentia de mossèn Pere Antich Tries, balle natural de les parochias de Sant Martí y Santa Maria de Arenys, terme de Montpalau, bisbat de Gerona y dels devall scrits qui entravingueren en la presa de una barca de moros que estos dias passats se prengué al endret de la plaja de la present vila de Santa Maria de Arenys, y són los següents, so és mossèn Joan Tries prevere, Pau Roget, Francesch Quirch, Hiacinto Golba, Miquel Lladó, Miquel Lleu, Jaume Carcassès, Phelip Tries, Joan Lledó menor de dies, Joan Morull, Francesch Roura, Pere Vilar, Joan Riera, Sebastià Alzina, habitants en esta vila de Arenys, Sebastià Pica, Pere Puig mariners de la vila de Canet y Jaume Masrossell mariner de la vila de Pineda, són estats mirats y regoneguts los comptes de dit mossèn Pere Antich Tries, Sebastià Pica y Pau Roget y se ha trobat que lo dit balle Tries ha cobrat quatre centes setze lliures sis sous y quatre diners, so és per la venda de dita barca, y per un moro ha venut en Arenys C lliures, y per roba se ha venuda en la plassa de Arenys VI lliures VII sous III diners y ha pagat per gastos de dita presa, com apar ab claríties vistes per los dalt nomenats, tres centes trenta sinch lliures vuyt sous y, axí, resta debitor lo dit señor batlle Trias LXXX lliures VIII sous.

Y lo dit Sebastià Pica ha cobrades cent quaranta quatre lliures y quatre sous, so és LXXX lliures sous per la venda de un moro ha venut a Barcelona y lo demás per roba ha comprada (sic) en lo encant y ha pagat trenta nou lliures y tretze sous per gastos ha fets per rahó de dita presa y axí te de fer bones dit Pica CIIII lliures XI sous. Item ha encomenat dit Pica un moro a T. Forcada y també té dit Pica un alberà de un altre moro que han près los señors Inquisidors.

Y lo dit Pau Roget ha cobrades dos centas vint y vuy lliures sis

sous, so és per mans del dit señor balle Tries, procehides del que dit balle Tries avie rebut com atràs se conté y LXX lliures sous per la venda de un moro que dit Roget ha venut en Barcelona y ha pagat per gastos se han fets per rahó de dita presa, com apar ab claríties vistes per los dits nomenats, altres tants CCXXVIII lliures sous y axí resta igual son compte.

Y encontinent vistos y regoneguts dits comptes, y aquells per los dalt nomenats lloats y aprovats, los dits mossèn Joan Tries, Pau Roget, Francesch Quirch, Hiacinto Golba, Miquel Lladó, Joan Morull, Francesch Roura, Pere Vilar, Joan Riera, Sebastià Alzina, en noms llurs propis, lo dit mossèn Pere Antich Tries com a procurador de Sebastià Fortuny, Francesc Benages, Jaume Alzina, Jaume Sàbat, Joan Pi, Joan Lleu menor de dies, Raphel Mandri, Joan Fornaguera, Salvador Golba, Gabriel Pruna, Jaume Tauriach, Jaume Llobet, Anthoni Giralt, Francesch Boneta, Joan Casanoves, Francesch Bertran, Anthoni Taxonera, Pere Pau Taxonera, Jaume Font, Damià Roca y Fornaguera, Jaume Roca son germà, Alexandre Morens, Jaume Morens son germà, Joan Borrell, Pere Clos, Joan Rocosa, Joan Castellar, Joan Pau Fortuny texidor, Barthomeu Llurià, Jaume Sellers, Francesch Lleu, tots habitants en la present vila de Santa Maria de Arenys, Hieronymo Anyesi, Batista Folch genovesos y Francisco Clemensa napoletà, los quals també foren ab la dita presa de dita barca de moros, com de la sua potestat consta ab acte rebut en poder del notari devall scrit a vint y sis de febrer prop passat, de una part, los dits Sebastià Pica, Pere Puig y Jaume Masrossell, en noms llurs propis de part altre. Han pactat y concordat que lo dit patró Pica hage de rebre y cobrar, per la sua part y de la sua barcha, de tot lo procehit de la dita presa de moros sinch centes y sinquanta lliures, compreses les dites cent y quatre lliures onze sous que dit Pica te de fer bones y lo demás que restarà se hage de dividir y partir ab los altres qui han feta dita presa y també ab los mariners qui anaven ab la barca de dit Pica al temps que es feu dita presa, ab tal, emperò, que si per rahó de dita presa toca algun dret al General, que dit Pica ne hage de pagar la part a ell tocant per porrata, y ab pacte també que si no's pot cobrar la valor dels dos moros, so és hu que dit Pica ha encomanat al dit Forcada y l'altre que han près los dits señors Inquisidors, en tal cars dit Pica hage de pagar la part a ell tocant per porrata de la valor de dits dos moros.

Y axí les dites parts lloant, aprovant, etc. los dits pactes, prometen aquells atendre y cumplir conforme a cada una de dites parts pertanyen y per so ne obliguen, so és lo dit señor balle Tries los bens dels dits sos principals y los dits mossèn Joan Tries y los altres dalt nomenats llurs bens propis y axí u firmen y juren tots.

Testes Ioannes Paulus Rius clericus ville de Pineta et Franciscus Urso magister scholarum villae Sanctae Mariae de Arenys.

X

1624 agost 3. Barcelona.

Albarà de rebuda atorgat en nom de Joana Famades vidua del pescador Joan Famades y mare de Josep Famades mariner, que morí lluitant en el vaixell de Sebastià Pica, per haver rebut d'aquest la quantitat de 52 lliures per la part pertocant a la presa d'un vaixell de moros.

AHFF, Fons Batllia XVI - 9, fol. 18.

Yo Joana Famades pescatera videua muler del dit Joan B. Famades pescadó de Barsalone, mara de Yoseph Famades mariner, lo col dit Josep Famades palaiàs ab la barcha del patró Sabastià Picha de Canet, fou farit y morí y per la part tocant a la presa del moros y barcha strangera ab la pla[atja] de Aren[y]s, per la part tochant de dit joseph famades fil meu, tinch rebut yo Yoana Famades cincoanta y dos liu[r]as monede barsalones[a], dich 52 ll. s. y las cols tinch rabudes de mans del patró Cabastià Picha patró de dita barcha y per sé la veritat, y de volunta[t] del la dita Famades, fas lo present albarà, vui als 3 de agos¹/₂t¹/₂ an[y] 1624.

Fet de ma mia, mestre Fran. Vidal, calsater en Barsalone.

XI

Apoca atorgada per Miquel Pla un dels tudors i curadors dels menors fills i hereus del mariner Antoni Joseph de la vila de Canet de Mar, per l'import de 64 lliures Barceloneses, per la participació corresponent a aquest en la presa d'un veixell de Moros.

AHFF, Fons Batllia XVI-9, fol. 1.

Die 4 augusti 1624 in ville Sancte Mariae de Arenys.

Miquel Pla treginer de la vila de Calella com a tudor y curador assignat per la Cort juntament ab altres als pubils fills y hereus de

Anthoni Joseph quondam mariner de la vila de Canet y també com a procurador y actor dels altres contudors y procuradors seus, com de sa procura y actoria consta ab acte rebut en poder del notari devallscrit a 13 de abril prop passat, en dits noms confessa y regoneix a Pau Roget mariner de Santa Maria de Arenys present que li ha donades y pagades de present de comptant, en presentia de mossèn Pere Antich Tries bllle natural de Arenys y del notari y testimonis devall scrits, sexanta quatre lliures barceloneses y són per la part al dit quondam Anthoni Joseph en la presa de la barca dels moros que fonch presa en los dies passats devant la plaça de la present vila, conforme la taxa y compertiment fet per lo excel·lentíssim Señor Llochtinent y Capità General del present principat de Cathalunya y axí li firma la present apocha etc.

Testes magnificus Narcisus Jonch medicine doctor et Franciscus Ursó magister scolarum Sancte Marie de Arenys.

XII

1624 agost 4. Arenys de Mar.

Apoca del patró Sebastià Pica a favor del mariner Pau Roget per l'import de 52 lliures barceloneses que te pagades a Joana Famades mare de Josep Famades difunt.

En el mateix instrument, l'atorgant confessa estar pagat de tot el que li era degut i tocava en la presa del vaixell de moros, d'acord amb concòrdia atorgada el 4 de juny del mateix any.

AHFF, Fons Batllia XVI-9, fol. 1 vº.

Dicto die ½ 4 agost 1624½ in dicta villa.

Sebasrià Pica mariner de Canet, firma àpoca al dit Roget present de sinquanta <dos>¹ y dos² lliures barceloneses <y són per las>³, rebudes en lo modo en les precedents àpochas contengut y són per la part tocant a <Pau>⁴ Joseph⁵ Famades quondam mariner ciutadà

1. dos dampn.
2. dos interl.
3. y son per las dampn.
4. Pau dampn.
5. Joseph interl.

de Barcelona en la presa de la dita barca de moros, conforme la dita taxació, les quals 52 lliures ha pagades dit Picha a Joana Famades pescatera viuda de Barcelona, mare de dit <Pau>⁶ Joseph⁷ Famades, com apar ab un alberà per ella al dit Pica fet, scrit per mans de Francesch Vidal calsater de Barcelona a 3 <de agost>⁸ del present mes de agost y també confessa que està pagat y satisfet de tot lo que ⁹ era degut y ¹⁰ tocave al dit Pica¹¹ en dita presa, com apar ab una concòrdia rebuda en poder del notari devall scrit a 4 de juny prop passat¹².

XIII

1624 agost 26. Canet de Mar.

Venda que el patró Sebastià Pica de la vila de Canet de Mar atorga al prevere Joan Pujades de la mateixa localitat, d'un captiu anomenat Ali Abtolla oriünd de l'illa de Quios, pel preu de cent lliures barceloneses.

AHFF, Protocols notarials, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 12), fol. 24 vº.

Venditio cuiusdam mauri

Noverint universi, quod ego Sebastianus Pica, nauta ville de Caneto termini de Monte Palatio diocesis Gerundensis, gratis et ex certa scientia, per me et meos heredes et successores quoscumque, presentes atque futuros, utilitate que me et meorum, in et super his previsa, cognita et diligenter attenta, vendo et, titulo huiusmodi pure et perfecte venditionis, concedo et corporaliter seu quasi trado vobis venerabili Ioanni Pujades presbitero dicte ville de Caneto, his presenti et vestris quibus volueritis perpetuo, quendam servum meum vocatum Ali Abtolla, oriundum insule de Xiu ex parte

6. Pau dampn.

7. Joseph interl.

8. deagost dampn.

9-10. li dampn.

11. a al dit Pica interl..

12. Esment al document de l'apèndix IX.

orientis terre Barbarie, etatis viginti trium annorum parum plus vel minus, mediane stature, cui desunt due dentes in parte superiore, signatum in fronte scilicet in parte sinistra, cum quodam ictu cuiusdam bale in crura sive cuxa dextra, quem servum vos iam habetis. Hanc autem venditionem de predicto servo superius nominato et designato, vobis dicti emptori et vestris et quibus volueritis perpetuo facio sicut melius et utilius ad vestri et vestrorum commodum bonum et sanum intellectum potest intelligi, sive dici. Pretio videlicet centum librarum barchinonensium quod quidem pretium dedistis et solvistis michi hoc modo: Scilicet quod vos dictus emptor alio instrumento penes notarium infrascriptum qui pede istius subsequitive conficiendo habeatis facere et firmare michi debitorium de dictis centum libris, pro ut in dicto debitorii instrumento continebitur. Et ideo, renuntiando exceptioni peccunie non numerate et non solute, pretiique predicti in modum predictum non habiti et non recepti, et dolo malo, actionique in factum, et legi qua deceptis ultra dimidiam iusti pretii subvenitur, omnique alii iuri his obvianti. Dono scienter et gratis remito vobis, dicto emptori, et vestris in his successoribus, irrevocabiliter pleno iure inter vivos, si quid predicta que vobis vendo plus modo valent aut amodo valebunt pretio ante dicto. Preterea, ex causa dicte venditionis et aliter pro ut melius de iure fieri valeat et tenere, do, cedo et mando, atque transfero, vobis et vestris et quibus perpetuo volueritis in predictis omnia iura et loca mea omnesque voces, vices, rationes et actiones meas, reales et personales, mixtas, utiles et directas, ordinarias et extraordinarias, et alias quacumque mihi et meis in predictis seu eorum occasione pertinentia et pertinentes, pertinereque debentia et debentes, quomodo quibus iuribus et actionibus predictis positus vos et vestri et quos volueritis perpetuo in et super predictis uti, agere et experiri, in iudicio et extra iudicium, contra cunctuos, pro ut et quemadmodum ego faciebam et facere poteram ante presentem venditionem quicumque, et actionem, cessionem et possem, nunc vel etiam postea quandcumque. Ego enim facio et constituo vos et vestros et quos volueritis perpetuo in predictis veros dominos et procuratores, ut in rem vestram propriam, ad faciendum inde vestras et vestrorum omnimodas voluntates. Insuper, convenio et bona fide promito vobis, dicto emptori et vestris, quod predicta que vobis vendo faciam vos et vestros et quos volueritis perpetuo, ut est dictum, habere, tenere, colligere, percipere et possidere in sana pace et secure, contra cunctas personas. Et inde vobis et vestris semper firmiter teneri volo et promito de firma et legali predictorum evictione et legitima defensione in hunc qui sequitur modum; itaque si

forsan aliqua vel alique persone facerent, proponerent, moverent seu etiam intemptaverint contra vos vel vestros, aliquo tempore, actionem aliquam, questionem, petitionem vel demandam, litem vel controversiam, de iure vel de facto, in iudicio vel extra iudicium, in et super predictis, vel aliquo predictorum que vobis vendo, aut ratione vel occasione eorum, convenio et promito vobis quod, incontinenti cum a vobis vel vestris inde fuero requisitus, opponam me defencioni vestri et vestrorum et respondebo et satisfaciam pro vobis quilibet inde querelanti seu querelantibus, et quod, in principio litis seu litium, suscipiam in me sponte onus litigii, et agam et ducam ipsas causa seu causas meis propriis missionibus, sumptibus et expensis, a principio litis seu litium usque ad suum finem, vel vos aut vestri, si malueritis, possitis ipsas causam seu causas agere et ducere per vos ipsum. Et hoc sit in electione vestri et vestrorum. Ego enim, ex pacto, remito vobis et vestris onus denunciandi predicta et appellandi necessitatem. Et si vos vel vestri elegeritis ipsas causam vel causas agere et ducere per vos ipsos, promito vobis quod restituam et solvam vobis et vestris ad vestri et eorum voluntatem omnes et singulas expensas, dampna et missiones que circa et extra litem seu lites finent et quicquid et quantum vobis vel vestris evictum fuerit de premissis, simul cum omni dampno et interesse, que inde vos vel vestri facietis et sustinebitis quoquomodo, sive obtineatis in causa vel in causis, sive etiam subcumbats in eisdem, aut in alium quemvis casum. Et quod alias super predictis omnibus et singulis faciam et servabo vos et vestros indemnes et penitus sine dampno. Et credatur vobis et vestris super ipsis missionibus, sumptibus, dampnis et interesse, vestro et eorum plano simplicique verbo sine testibus et iuramento, ex pacto nullomodo probationum genere super his requisito. Et pro hiis omnibus et singulis attendendis, tenendis et observandis, ac pro firma et legali predictorum evictione et interesse eorundem, obligo vobis et vestris omnia et singula bona et iura mea mobilia et immobilia, habita ubique et habenda, etiam quovis iure privilegiata. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, non vi nec dolo, sed sponte, iuro in animam meam per Dominum Deum et eius sancta Quatuor Evangelia, manibus meis corporaliter tacta, predictam omnem venditionem, ceteraque omnia et singula supradicta, ratta, grata, valida atque firma semper habere, tenere et servare, et in nullo contrafacere vel venire aliquo iure, modo, causa vel etiam ratione. Hec igitur que et prout dicta sunt supra et premissa facio, paciscor, convenio, promito vobis dicto emptori et vestris, necnon et notario infrascriptio tamquam publice et auctentice persone, pro vobis et vestris et pro

aliis etiam personis omnibus et singulis quarum interest vel intererit legitime stipulanti et recipienti. Actum est hoc in villa de Caneto, termini castri de Montepalacio, diocesis Gerundensis die decima sexta mensis augusti anno a Nativitate Domini millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto. Sig+num Sebastiani Pica venditoris predicti qui hec laudo, concedo firmo et iuro.

Testes huius rei sunt Franciscus Caralt chirurgus et Ioannes Paulus Goday piscator ville de Caneto.

XIV

1624 agost 26. Canet de Mar.

Apoca del patró Sebastià Pica a favor del prevere Joan Pujades, del que ha rebut 100 lliures barceloneses, preu de l'esclau que li ha venut en aquesta mateixa data.

AHFF, Protocols notariales, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 12), fol. XXVI.

Sit omnibus notum quod ego Sebastianus Pica nauta ville de Caneto termini de Montepalatio diocesis Gerundensis, gratis et ex certa scientia, confiteor et recognosco vobis venerabili Ioanni Pujades presbitero dicte ville, his presenti, quod, modo et forma in inferius calendata venditione contentis et expressis, dedistis et solvistis michi egoque a vobis habui et recepi ad meas omnimodas voluntates omnes illas centum libras monete Barchinone, pro quibus sive quarum pretio ego per me et meos vendidi vobis et vestris et quibus volueritis perpetuo quendam servum meum vocatum Ali Abtolla, oriundum insule de Xiu ex parte orientis terre Barbarie, latius in dicta venditione prout hec et alia quamplurima in instrumento predictae venditionis, die presenti et infrascripti, et paulo ante istud penes notarium infrascripto confecto, latius continentur. Et ideo renuntiando exceptioni dicte peccunie non numerate et non solute, pretiique predicti in modum predictum non habiti et non recepti, et dolo malo, actionique in factum et omnia alia in his obvianti, de predictis centum libris barchinonensibus, hanc vobis facio apocham de soluto sive recepto, cum pacto firmissimo de ulterius aliquid non petendo, seu de non agendo, solemni stipulatione vallato. Actum est hoc ut supra. Sig+num Sebastiani Pica confitentis predicti qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt predicti.

1624 agost 26. Canet de Mar.

Redempció d'esclavatge que, sota certes condicions, atorga el prevere de Canet de Mar Joan Pujades a favor del captiu Ali Abtolla.

AHFF, Protocols notariais, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris, 12), fol. 26 v°.

In Dei nomine. Noverint Universi quod ego Ioannes Pujades presbiter ville Sancti Benedicti de Caneto termini de Montepalatio, diocesis Gerundensis, presentibus Cathaloniae principatus. Gratis et ex certa scientia, per me et meos heredes et successores quoscumque, ob Dei reverentiam et in remissionem peccatorum meorum, manumitto et francum liberum et alforratum facio et vocco te Ali Abtolla oriundum insule de Xiu ex parte orientis terre Barbarie, servum et captivum meum, etatis viginti trium annorum, parum plus vel minus, cui desunt due dentis in parte superiori, signatum in fronte scilicet in parte sinistra, cum quodam ictu cuiusdam bale in crura sive cuxa dextera, his presentem et acceptantem. Dans et et concedens tibi et tuis, cum pacto tamen et conditione infrascriptis, puram et perfectissimam libertatem, estrahens nihilominus et liberans te et tuos cum eadem tamen salutate et conditione infrascripta, ab omni onere servitutis et iure, iugo, dominio et serviture meis et meorum, ac ab omni venditione operis seu operum impositione, tam obsequialium, artificialium et fabricalium, quam etiam aliarum. Ego enim remito tibi et tuis totum pecculium, si quod habes, ac omnia iura patronatus et quelibet alia que concistunt in operibus, obsequialibus et successionalibus ac aliis. Et denuncio te Civem Romanum ac etiam te restituo notalibus antiquis iurique ingenuitatis et primevo, secundum quod omnes homines liberi nascebantur, nec erat illis temporibus manumissio introducta cum servitus esset incognita. Hanc autem manumissionem et libertatis dationem et concessionem facio ego dictus Ioannes Pujades tibi Ali Abtolla servo et captivo meo, sicut melius dici potest et intelligi ad tuum tuorumque salvamentum, sanum et bonum etiam intellectum. Sub tali tamen pacto et conditione et non alias, quod eo quia tu de proximo te conferre cupis et intendis ad civitatem de Alger, quod propterea incontinenti, cum ad dictam civitatem de Alger perveneris et deventus fueris, emere de pecuniis tuis propriis ac dare, tradere et liberare habeas et teneas illi perso-

ne que ex ordine meo tecum ad eandem civitatem se contulerit, ex pacto sic inter me et te expresse consensu, raupam necessariam usque scilicet ad valorem centum ducatorum monete Barcinone que sunt pretium per me solutum ratione venditionis mihi de persona tua facte in civitate Barchinona presentis Cathalonie principatus. Que quidem raupa ire seu venire habeat risico tamen et periculo tuis usque ad plagiam maris dicte ville Caneto ad effectum tradendi et liberandi mihi omni cum effectu dictas raupas, intellecto tamen et declarato quod, si forte tempore quo dicta raupa ad dictam plagiam maris eiusdem ville de Caneto pervenerit, ego iam vitam cum morte commutavero, tali enim casu volo quod dicta raupa traditur et liberetur Patronille Pujades, cognate mee, vidue relicte Stephani Pujades quondam sartoris eiusdem ville de Caneto fratris mei, que dicto in quam casu de eadem raupa libere possint disponere et suas omnimodas facere voluntates, ex donatione quam tali casu sibi dicte Patronille Pujades de eadem raupa facio de et cum presenti. Et sich cum dicto pacto et conditione, et non alias, huiusmodi facio tibi manumissione et libertatis dationem, itaque amodo possis ire, redire, stare et esse ubicumque volueris, quemcumque dominum seu dominos eligere et proclamare, iuditio interesse, testari, contrahere, pacissi et stipulari et omnia alia facere in iuditio et extra, quicumque et quemadmodum quilibet homo liber civis romanus et sui iuris ac ingenuus et ab ingeniis parentibus natus, iurique seu potestati alterius non subiectus, facere potest et exercere. Insuper convenio et bona fide promito ego dictus Ioannes Pujades tibi dicto Ali Abtolla et tuis necnon et notario infrascripto tanquam publice et auctentice personas pro te et tuis ac aliis quorum intersit recipienti, pasciscenti et etiam legitime stipulanti, ac etiam non vi nec dolo, sed sponte iuro in animam meam per dominum Deum et eius Sancta Quatuor Evangelia manibus meis corporaliter tacta, predictam manumissionem et libertatis dacionem, et concesssionem ac omnia et singula supradicta semper ratta, gratta, valida atque firma habere, tenere et observare, eaque non revocare ratione ingratitude, inopie vel offense, nec alia quavis ratione, iure, sive causa, quinimo de certa scientia et consulte, renuntio legis sive iuri dicenti manumissione et libertatis rationem et concessionem propter ingratitudinem, inopiam, necessitatem vel offensam posse revocari et irritam fieri, omnique alii iuri, rationi et consuetudini his obviantibus quovismodo. Et demum volo quod de his fiant et fieri possint ac tradi tibi et tuis unum et plura publicum et publica consimili instrumenta per notarium infrascriptum. Actum est hoc in villa Sancti Benedicti de Caneto termini de Montepalatio diocesis Gerun-

densis, principatus Cathalonie, die vigesima sexta mensis iulii (sic) anno a Nativitate Domini millesimo, sexcentesimo vigesimo quarto. Sig+num Ioannis Pujades manumitensis predicti qui hec laudo concedo firmo et iuro.

Testes huius rei sunt Nichasius Feliu y Sanou ferrifaber et Franciscus Puig sartor ville et parrochia de Caneto.

XVI

1624 setembre 12. Canet de Mar.

Requesta que Salvador Vendrell sotsbatlle de Canet de Mar, amb assistència de Vicenç Rolp comissari del Vicari General de la diòcesi de Girona, dirigeix al prevere Joan Pujades, per a que aquest faci entrega del moro Alí que, per ordre del Lloctinent i Capità General de Catalunya serà conduït a les presons de la Darassana de Barcelona.

AHFF, Protocols notarials, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris) 11, fol. 200.

Die XII predictorum mensis et anni |setembre 1624| in villa de Caneto.

In mei Francisci Coris notarii publici termini de Montepalatio infrascripti et testium infrascriptorum presentia, honorabilis Salvator Vendrell locumtenens baiuli ville de Caneto dicti termini de Montepalatio diocesis Gerundensis, existens personaliter constitutus una cum reverendo Vincentio Rolp presbitero Gerundensi uti comissario ad infrascripta electo per reverendum Ofitalem et Vicarium Generalem illustrissimi et reverendissimi domini Gerundense Episcopi, pro ut de dicta comissione aparet quibusdam patentibus papiri literis a Curia Ecclesiastica Gerunde emanatis, datis Gerundae die herina, coram et ante presentiam venerabilis Ioannis Pujades presbiteri dicte ville de Caneto personaliter reperti in intrata domus proprie habitationis dicti Pujades, quam fovet in dicta villa de Caneto et in carrario Maiori eiusdem vile, qui dictus honorabilis locumtenes baiuli, in presentia et cum acistentia dicti reverendi Vincenti Rolp, coram dicto venerabili Ioanne Pujades, verbo exposuit, et per me dictum et infrascriptum notarium describi et continuari petiit et requisivit, sequentia: *So és que ell, dit llochtinent de balle, en virtut de unes lletres*

patents, de part del excel·lentíssim señor Llochtinent y Capità General del present Principat de Cathalunya despedides, dades en Barcelona a sis del present y corrent mes de setembre, requerex al dit mossèn Pujades que en continent li done y lliure un moro que lo dit mossèn Pujades té en sa casa, anomenat Alí, per a portar aquell en les presons de la darassana de Barcelona, conforme mana sa excel·lència ab dites lletres. Et dictus venerabilis Ioannes Pujades verbo respondendo dixit: Que per obehir a les lletres reals y a l'orde del señor Oficial, donarà y lliurarà, com de fet dóna y lliura, dit moro al dit llochtinent de balle, sens empero perjudici de sos drets y actions y, encontinent, lo dit honorable llochtinent de balle ha firmada àpoca, al dit mossèn Joan Pujades present, del dit moro rebut ara de present, en presentia del notari y testimonis devall scrits, lo qual moro està sa (segons demostra), de quibus etc. que fuerunt acta, etc. presentibus testibus magnifico Michaelae Spanó cive honorato Barchinone pro nunc in parrochia de Caneto residente, et Benedicto Ferrer calafato ville de Caneto ad predicta vocatis, etc.

XVII

1624 setembre 12. Canet de Mar.

Procura atorgada pel prevere Joan Pujades de Canet de Mar, a favor del causídic de Barcelona Joan Junyent, per que el representi en causes davant de la Reial Audiència del present Principat de Catalunya.

AHFF, Protocols notariais, Montpalau XXVIII (Not. Francesc Coris), 11, fol. 201 vº.

Dicta die XII septembris MDCXXIII in dicta villa de Caneto.

Égo Ioannes Pujades presbiter ville de Caneto termini de Montepalatio diocesis Gerundensis. Gratis etc. Constituo etc. procuratorem meum certum etc. itaquod etc. vos Ioannem Junyent causidicum civem Barchinone licet absentem etc. ad videlicet pro me et nomine meo agendum, ducendum etc. omnes et quascumque causas sive lites etc, motas et movendas inter me ex una agendo vel defendendo, et alias quasvis personas etiam agentes et defendentes partibus ex altera, tam in Regia Audientia presentis Cathalonie Principatus quam in aliis quibusvis curiis etc. cum amplissimo et assueto litium cursu iuxta stillum dicte Regie Audientie et aliarum curiarum etc. cum posse

de calumpnia iurandis, vel prestandi quascunque cautiones, pro quibus possitis omnia bona mea obligare etc. et cum posse etiam substituendis, promitens habere ratum etc. et non revocare etc.

Testes magnificus Michael Spanó cives honoratus Barchinone pro nunc in parrochia de Caneto populatus et Benedictus Ferrer calafatus ville de Caneto.